

PROFİLAKTİKA VƏ MÜBARİZƏ TƏDBİRLƏRİ

Profilaktika və sağlamlaşdırıcı tədbirlərə aşağıdakılar daxildir:

- təsərrüfata yeni daxil olan heyvanlarla və yemlərlə törədicinin gətirilməsinin qarşısının alınması;
- leptospirozun epizootik mənbəyinin öyrənilməsi və ləğv olunması üçün tədbirlərin görülməsi;
- qeyri-sağlam təsərrüfatlarda peyvəndləmə işlərinin aparılması;
- təsərrüfatlarda olan heyvanlarda müayinələr aparmaq;
- təsərrüfat daxilində tutulan gəmiriciləri müayinədən keçirmək;

Damazlıq təsərrüfatlarında ana heyvanların 10%-ni ildə bir dəfə, törədici buğalar isə ildə 2 dəfə müayinə edilməlidirlər. Qeyri-sağlam təsərrüfatlarda təsərrüfat işləri məhdudlaşdırılır. Bütün heyvanlar peyvənd edilir, xəstələr isə təcrid olunaraq, müalicə edirlər.

Leptospirozla mübarizənin səmərəli olması ayrı-ayrı tədbirlərdən yox, bütünlükdə ekoloji sistemə

təsir olunmasından asılıdır. Hal- hazırda fəal peyvənd vasitəsi kimi polivalent fenol vaksin və depolaşdırılmış polivalent DENİ vaksinini işlədilir.

MÜALİCƏ

Xəstə heyvanlara hiperimmün serum (qaramala çəkiddən asılı olaraq 50-120 ml, buzovlara 20-40 ml, qoyun və donuzlara 5-30 ml dərialtma vurulur) və geniş təsir dairəsinə malik antibiotiklər (streptomitsin, ditetrasiklin və s.) yeridilir. Əlavə olaraq simptomatik müalicə aparılır: ürək preparatları, qlükoza, bağırsağ qurumaları zamanı işlətmə dərmanları tətbiq edilə bilər.

Leptospiroz zamanı orqanizmdə hipoqlikemiya inkişaf etdiyinə görə vena daxilinə 40%-li qlükoza məhlulu atlara və qaramala 500 ml, itlərə 5-10 ml, buzov və dayçalara 50-200 ml yeridilir.

Mədə-bağırsağ sisteminin atoniyasma qarşı, ürək fəaliyyətini nizamlamaq üçün preparatlar ümumi qəbul edilmiş dozalarda tətbiq edilir.

Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Dövlət Baytarlıq Nəzarəti Xidməti

Ünvan: Azərbaycan Respublikası Az-1115 ,
Bakı şəhəri, 8-ci mikrorayon, 3123 məhəllə.

Telefon: +994 12 562 76 13

+994 12 562 66 32

E-mail: sektor-umu@vet.gov.az

www.vet.gov.az

Azərbaycan Respublikasının
Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında
Dövlət Baytarlıq Nəzarəti Xidməti

Leptospiroz Xəstəliyi

2016

Leptospiroz - heyvanlarda qızdırma, sarılıq, hemoqlobinuriya, mədə-bağırsaq sisteminin atoniyası, dəri və selikli qişaların nekrozu və balasalma ilə səciyyələnir.

TÖRƏDİCİ

Spiroxetlərə aid edilən leptospirlərdir. Leptospirlər cinsi antigen quruluşlarındakı fərqlərə görə 25 seroqrupa və 191 serovarianta bölünürlər. Lakin bunların çoxu xəstəlik törədə bilmir.

Leptospirlər mikroskoplarda qara fonda görünə bilirlər. Morfoloji xassələri leptospirlərdə eynidir, onlar bir-birindən yalnız antigen quruluşuna görə fərqlənirlər.

Leptospirlər bakteriyalar ilə ibtidailər arasında keçid təşkil edirlər. Nüvəsinin olmaması və antigenlik xassələrinə görə bakteriyalara, qılaflarının olmamasına görə isə ibtidailərə yaxındırlar, onlar nazik qütb sapına və onu əhatə edən sitoplazmatik spirala malikdirlər (leptos-zərif, spir-spiral). Ucları qarmaq kimi əyilmiş olur. Uzunluqları 6-15 mkm, enləri isə 0,1-0,25 mkm-ə çatır.

Ev heyvanlarının bütün növləri xəstəliyə yoluxurlar. Hər bir heyvan növü özünəməxsus leptospir serovarı ilə yoluxur, yəni həmin heyvan leptospirin bu cinsinin əsas sahibi hesab olunur. Lakin çarpaz yoluxma da mümkündür ki, bu halda xəstəlik çox geniş miqyasda yayıla bilmir, sporadik (təktək) xarakterli olur, yəni epizootik proses inkişaf etmir (bioloji dalan yaranır).

Törədiciyin mənbəyi yoluxmuş heyvanlardır. Onun həssas orqanizmlərə ötürülməsi ətraf mühit amilləri ilə (məsələn su ilə) baş verir. Leptospirlərin mənbəyi rütubətli yerlərdə-çay kənarlarında, göl, bataqlıq, kanal və digər su hövzələri ətrafında əmələ gəlir.

KLİNİKİ ƏLAMƏTLƏR

Leptospiroz xəstəliyi iti, yarım iti, xroniki və simptomsuz (latent, gizli) keçə bilər. Hazırda isbat olunmuşdur ki, xəstəliyin xarakteri törədiciyin serovarından yox, onun virulentliyindən və orqanizminin immunitetindən asılıdır. Leptospirozun tipik gedişi zamanı yoluxucu prosesin inkişafının bütün mərhələləri (inkubasiya, prodromal, xarakterik simptomlar və nəticə) aydın görünür. Xəstəliyin ağır keçməsi intoksikasiya səviyyəsindən asılıdır.

Xəstəlik qısamüddətli qızdırma, intoksikasiya əlamətləri, sarılıq, qanlı sidik, qan sağıntuları, selikli qişaların və dərinin nekrozu, boğaz heyvanlarda balasalma və ya yaşama qabiliyyəti olmayan balaların doğulması (xüsusən donuzlarda və atlarda) müşahidə edilir.

DİAQNÖZ

Diaqnoz kompleks müayinələrin əsasında qoyulur. Eipizootik analiz aparılır. Spermannın gətirildiyi (süni mayalanmada) və ya törədici buğanın yetişdirildiyi naxırm formalaşdırılması prinsipləri, təsərrüfatda yemlənmə və bəslənmə şərtləri, ərazisinin sağlamlığı, dezinfeksiya və deratisaziya işlərinin aparılması və s. məsələlər nəzərdən keçirilir.

Kliniki müayinələrlə xəstəliyin xarakteri öyrənilir, temperaturanın dəyişilməsi, intoksikasiya əlamətlərinin olması, spesifik nişanələr (nekrozlar, sarılıq, qanlı sidik, balasalma) nəzərdə saxlanılır.

Laboratoriya diaqnostikası zamanı mikroaqlütinasiyadan, eləcə də böyrəklərdən, qarın boşluğundan, ürək kisəsindən və qaraciyərdən götürülən materialın mikroskopiyasından istifadə edilir. Xəstə heyvan sağ ikən sidik bakterioloji müayinədən keçirilməlidir. Mikroaqlütinasiya reaksiyası üçün 3-7 gün intervalla serum müayinə edilir, əgər antitellərin titrinin analizlərdə artması isbat olunursa, bu iti gedişli prosesin olması deməkdir. Aueski, salmonellyoz, listerioz və pasterellyozla qarışıq infeksiya halında gedə bildiyi üçün, diaqnoz qoyularkən bu faktı nəzərə almaq lazımdır. Belə hallarda laboratoriya müayinələri həlledici rol oynayır.

